

אב הרהמים הוא ירחם עם עמוסים ויזכור מרית איתנים.
יציל נפשותינו מן השעות הרעות..

פרשת השבוע

הגזין להגות והסברה יהודית

פרשת
ויקרא -
פנאים
תשפ"ד
גיליון מס' 680

680

על השולחן
הרב אברהם ישראל פרידמן

צילום - מאירק נימן, לני מ. למוזלמין אין קשר לאמיר

קיצוני מקודמו.

המקוננים והפסימיים שמתקשים לשמוח גם בפורים ולקיים 'כי בשמחה - תצאון', יקוננו על המצב שכבר הופך לתופעה רחבה. נהפך לאבל - מחולם.

אבל אנחנו, שיודעים שבפורים הוא יום גבוה של התרפקות והשתפכות, יום של איבוד הדעת דרך שמחה עד בלי-די, יודעים כי היא הנותנת: פורים הוא זמן מופלא להכיר את הילד שלנו שלא הכרנו עד-עתה.

כשם שמבוגר זקוק נואשות לכבוד (ובלעדיו - כפי שכבר לימד פעם רבי ירוחם ממיר זצ"ל - אין לו חיים), כך הילד זקוק נואשות לתשומת-לב, ומבלעדיה אין לו חיים.

אבל, מטבע הדברים, אין די כח-אדם שיספק את הצורך הנפשי-אלמנטארי הזה לכל ילד וילד. וילדים רבים הופכים לעוד מספר ברשימת הילדים של הכיתה.

**... ואם אתה רואה ילד
שלוש בפורים לבוש צעקני
ורעשני - אל תיבהלו,
אדרבה: לימדו כי אות הוא
כי לא קיבל די תשומת-לב
כל השנה, אזרו חושים
ופרגנו לו המון תשומת-לב.
אם לא עכשיו - אימתי?**

3. ואז מגיע הפורים - יום חגם של הילדים (וגם שלנו).

זה הזמן שבו הילד יכול לקבל סוף-סוף תשומת לב המיועדת רק בשבילו. זהו יום תשומת-הלב השנתית. יום שבו כל ילד רוצה שיראו שהתחפושית שלו - לא משנה אם לכהן גדול או למוכר גלידות - היא הכי-הכי.

התחפושית שלו - כן, זו שהוא בחר והוא רוצה שכולם יראו רק אותה - הופכת אותו לייחודי. יש לו קול משלו. הוא כבר לא רק מספר ברשימה. לא אחד מ-30 תלמידי הכיתה. הוא בן-אדם.

ואם אתה רואה ילד שלוש בפורים לבוש צעקני ורעשני - אל תיבהלו, אדרבה: לימדו כי אות הוא כי לא קיבל די תשומת-לב כל השנה.

התחפושית הזרה שלו מדברת. סליחה, צועקת. הוא צועק: תראו אותי. אני קיים. התייחסו אליי. אני בן-אדם.

אחים יקרים ואהובים: שמעו את הצעקה הזו! אל תישארו אדישים! החמאו, פרגנו. עטפו בחום. אם לא עכשיו - אימתי?

ה"להיט" של תשפ"ד: התחפשות המדברת..

1.

זיכרון ילדות.

ליל שבת קודש. סמוך ונראה לרחוב בני ברק טיפוס. ד', צעיר מחפש פורקן, ניצב לא הרחק מבית הכנסת הליטאי וסיגריה נעוצה, רח"ל, בפיו. "גיט שאבעס", הוא מאחל בהתרסה למתפללים החולפים, שעל פניהם נסוכה ארשת עילאית של 'שבת נועם הנשמות'.

הילדים התמימים, ואנוכי בינותם, היו מביטים בו בהלם מהול בחשש. רואים בו הבריון השכונתי. איזה 'אברא אלימא' אימתיני שצמח לו ביום בהיר אחד.

לימים השכלתי, שאין חיה כזו ששמה 'אפיקורס' בגיל 12...

2.

גינס. טריקו. כיפת בנט. תספורת רעשנית. כל-כך הרבה מראות נעורים מאפיינים את התחפושיות של פורים, וכל שנה פורים נראה

התחפוש המדברת..

(המשך מעמוד ראשון)

א. י. פ.

הלא לעת כזאת הגיע למלכות.

וזה הזמן לתת לו את מלוא תשומת-הלב החסרה. יש לו חסרים גדולים במאגרים. הוא משווע לחביות של תשומת-לב. לגמו יין ומלאו לו את החביות. מלאו. אל תחסכו. החמיאו עד בלי-די.

4.

פורים - זה הזמן לזרוק את השכל. להיות ילדים לרגע. להוריד את המסכות הרציניות שלנו כמבוגרים. כאנשים שנראים בעיני הילדים "מפחידים" וחמורי-סבר. השילו, יהודים, את התחפושות של כל השנה, והרשו לעצמכם להיכנס לעולמם של הילדים. היכנסו לנעליים הקטנות שלהם. אל תפחדו. היו 'הינדיק' (כולכם בטח מבינים במה דברים אמורים).

פורים, יום של 'למעלה מהדעת', יום שהוא גבוה מעל גבוה, יום שכל-כולו מבטא את החיבור הנשמתי שלנו לבורא כל-עולמים, מבקש שנשיל את כל המחיצות המבדילות, את כל היוהרה החיצונית, והאהבה והאחוה

תצא ותשקה את כולנו כנהר היוצא מעדן. יום שבו אנחנו משליכים לפח את הצורך ששמו שטחיות. את הצורך ששמו: חיצוניות. שימו לב אל הנשמה. אל ה'לפני ולפנים'.

5.

נערים רבים, לצערנו, מהלכים ברחובותינו עם תספורות בלתי-גזורות. לא רק בפורים. כל השנה.

בחממה חרדית קלאסית, תספורת כזו היא סמל לגסות הרוח ולבעיטה בכל הקדוש והיקר. הנה, מהרהרים עוברי-האורח ברחוב רבי עקיבא, הנה הנער הוולגרי שחצה את הקווים בקול רעש גדול. זהו הנער הסורר והמורה של ימינו, לכאורה. רק לכאורה. למען האמת, זה ממש לא כך. אפילו לא מתקרב לזה.

כשאני רואה נער כזה ברחוב, אני לא רואה ג'ינס. גם לא תספורת בלתי-גזורה. רק שומע שאגה אילמת הבוקעת מהג'ינס המשופף:

חברים, אני צמא-נורא לכדים של חום יוקד, כְּמָה לחביות של חיבה שופעת! אנא, במטותא מכס, זלפו עליי טללי תחייה!

ואנחנו, לעומת זאת, מצוידים בתפיסה הילדותית הנושנה, מביטים בלבוש הבלתי-מקובל שלו בחמת-זעם ושופכין עליו קבין של שופכין, במקום להביט למה הרחיק לכת ללבוש של העולם המערבי.

הבינו, אחים, הם בסך-הכל מחופשים!

• טיפ לסיום:

אם לגמתם מיין טוב ואיכותי בפורים, והתבסמתם כדבעי, אל תשכחו לשורר בהשתפכות הלב והנפש את המילים המבטאות 'אל תראוני שאני שחרחורת, ששופתני השמש' בניגון 'ואהבתך אל תסיר' של ר' ישראל ורדיגר.

זה טוב. מבעיר נשמות.

ארבעה כוסות - בפורים...

"מה תועלת יש לתינוקות ביין?", תוהה רבי יהודה (גמרא פסחים קח, ב) והילכך הוא נוקט כי הילדים אינם חייבים במצוות ד' כוסות בליל-הסדר. במאירי, את ביאורו לא הבאנו במאמרנו הקודם, הסביר, כי רבי יהודה סבור שבהיות ולידים היין אינו מסב שמחה כל ועיקר ממילא אין הם יכולים באמצעותו להיות ערניים כדי להשתתף בסיפור יציאת-מצריים וכי רק דרך קליות ואגוזים ניתן להתירם ערניים כדי שישאלו וישתתפו במצווה. נכתנו אפוא לדעת, כי ילדים אינם שמחים ביין. וכן נראה מדברי רבי יהודה לקמן (קט, א) לפי חלק מן הגרסאות ולפיהן הקטנים אינם מקייצים מצוות שמחה במועד באמצעות יין.

לאור זאת עלינו לדון האם קטנים מחויבים במצוות 'לבסומי' בפורים 'עד דלא ידע' באמצעות שתיית יין (ראה גמרא מגילה ז, ב, כמובן לא לדעת הרמ"א שכתב כי הכוונה היא שינה). יסוד השאלה: האם מצוות 'לבסומי' שייכת למצוות השמחה בפורים, כמושכל הראשון, וקטנים שלא שמחים ביין, כאמור, אינם בכלל מצווה זו. או שמא מצוות 'לבסומי' היא מצווה בפני-עצמה שאינה קשורה לעניין 'ימי משתה ושמחה'.

ומצאנו למרן הגאון רבי צבי-פסח פראנק זצ"ל - רבה של ירושלים, שכתב בספרו 'מקראי קודש' (פורים, סימן נ"ד) כי מצוות 'לבסומי' שייכת למצוות שמחה, ולכן המצווה היא דווקא ביין, שכן 'אין שמחה - אלא בבשר ויין'. ולכאורה לפי זה קטנים אינם בכלל מצווה זו. ברם, היה מקום לומר שאולי הקטנים אינם שמחים בעצם שתיית היין; אך שמחים מתוצאת השתייה, שכן בפועל היין גורם לשמחה, לכאורה.

וראיתי מביאים בשם הגר"א בפירושו לסוף המגילה (, ט', כ"ח) שכתב ברור "שימי הפורים הם המשתה והשמחה, לא יעברו מתוך היהודים שהם הגדולים, וזכרם שהיא קריאת המגילה לא יסוף אפילו מזרעם דאפי' קטנים [חייבים בקריאת] המגילה". משמע שאין מצוות שמחה בפורים נוהגת בקטנים כלל.

ועיין.

כולם, ומכולם יצא בהרגשה טובה ונעימה, בכך שהנעים להם את יום השבת.

שבועיים לפני פורים כאשר הגיע הגרב"צ פלמן כדרכו ביום השבת אל ר' ישראל מאיר, שאל את רי"מ כמסיה לפי תומו אם הוא יודע מהם הממתקים המוצלחים ביותר, שכיון שרוצה לקנות לבנו ממתק איכותי לכן הוא שואל אותו איזה ממתק הכי-טעים שכדאי לקנות אותו.

ר' ישראל מאיר השיב, שהוא לא "מייבין" גדול בממתקים ויתכן שיש כאלו שמכירים את השוק הזה יותר טוב ממנו, אבל לדעתו הופלים של חברת 'מן' בטעם לימון הם מאוד טעימים ומשובחים, וגם סוכריות בטעם פירות של חברה מסויימת הם בטעם מתוק מאוד מוצלח. הגרב"צ פלמן הודה לו על דבריו והמשיך בדרכו.

***

עברו שבועיים והגיע יום הפורים.

בפורים השכם בבוקר מיד לאחר התפילה וקריאת המגילה בא הגרב"צ פלמן אל ר' ישראל מאיר להביא לו משלוח מנות, והביא לו בשקית את הופלים והסוכריות שאמר לו לפני שבועיים שהם טעימים, ועוד כמה דברי מתיקה משובחים, כאשר רי"מ פתח את משלוח המנות וראה את הדברים הללו, הבין מיד למפרע מה היתה כוונת השאלה לפני כשבועיים בשאלה מהם הממתקים הטעימים.

אלא שכדי לאמת את דבריו הלך מיד אל החדרים של שאר הגלמודים שגרו בישיבה, ושאל אותם איזה משלוח מנות הביא להם הגרב"צ פלמן, והוא רואה שכל אחד קיבל דברים אחרים, לא ראי זה כראי זה - הצד השווה שבהם שכל אחד קיבל את הדברים הערבים עליו במיוחד.

כשראה כך שאל אותם האם הגרב"צ פלמן לפני שבועיים שאל אתכם מהו הממתק הכי-טעים, וכאשר כל אחד השיב בחיוב, והתבונן במשלוח מנות שקיבל הבין מה היה מטרת השאלה...

סיים ר' ישראל מאיר את סיפורו ואמר לעמיתו לשיחה: "אתה רואה מיהו ר' בן ציון פלמן, בשקט ובהצנע נתן לכל אחד את הדברים הערבים עליו, ואילולי אני תפסתי את זה אף אחד בעולם לא היה יודע מכך..."

(על-פי גיליון 'שלמים בציון', תשע"ו)

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס חודפסת בנחות
מובלת מאוד ברחבי הארץ. ניתן לקבל
את הגיליון ללא תמורה - בשליחת
דוא"ל לכתובת:
abyisrael@gmail.com

התחבולה בפנימייה

הוא השיב שהוא לא "מייבין" גדול בממתקים ויתכן שיש כאלו שמכירים את השוק הזה יותר טוב ממנו, אבל לדעתו הופלים של חברת 'מן' בטעם לימון הם מאוד טעימים ומשובחים, וגם סוכריות בטעם פירות של חברה מסוימת הם בטעם מתוק מאוד-מוצלח...

בראשיתה של ישיבת פוניבז' הביא מרן הגרי"ש כהנמן זצ"ל - הרב מפוניבז', אל הישיבה כמה אנשים גלמודים שניצלו מגיא ההריגה בשואה האיומה, ונתן להם חדרים לישון בהם בפנימייה. הישיבה הייתה להם לבית גשמי ורוחני, ואת כל מחסורם מצאו בתוך הישיבה.

הגרב"צ פלמן יחד עם התמדתו הגדולה בתורה, דבק במידת החסד והיה תמיד מתייחס לאותם גלמודים במאור פנים מיוחדת, והשכיל לתת לכל אחד מהם את היחס המיוחד לפי טבעו וענינו. כל אחד שמע ממנו מילה טובה שעודדה את רוחו, ונתנה לו את הכח להמשיך ולא להישבר מהמצב הגלמודי בו הוא שרוי.

אחד מאותם גלמודים היה הר"ר ישראל מאיר בווארסקי ז"ל, שמוצאו היה מברנוביץ, וכאשר עלה בודד וגלמוד לארץ, הגיע הרבה גם לביתו של אביו של הגרב"צ, הגאון רבי שמואל פלמן זצ"ל רב ביהכנ"ס היכל מאיר בתל אביב, שהכירו עוד מימי שבתו בברנוביץ.

הגרב"צ שכבר הכירו מבית הוריו, כאשר הגיע לישיבה המשיך בדרך שבו שקיבל בבית הוריו, קירבו והאיר לו פנים, ומצא תמיד איזה סיפור מענין או אימרה טובה, כדי לומר לו ולשמח את רוחו. בהמשך השנים לאחר החתונה של הגרב"צ הוא היה מרבה לבקר גם בביתו, וגם שם מצא בית פתוח, ומלא וגדוש בחסד ובהטבה לבריותיו של מקום.

פעם אחת דיבר ר' ישראל מאיר בווארסקי, עם אחד ממכריו מהישיבה, וכה אמר "אתה לא יודע מי זה ר' בן ציון פלמן... אבל אני כן יודע מיהו, בא ואספר לך סיפור שתבין במי מדובר".

***

בכל שבת לאחר תפילת מוסף בישיבה - פתח וסיפר - היה הגרב"צ פלמן בא לחדרו בישיבה, ומברכו בברכת "גוט שבת", מתעניין מעט בשלומו, וממשיך אל שאר החדרים של הגלמודים שהיו בישיבה. וכך עבר אצל

תפילת הגפן

חיברתיו בעזרת החונן לאדם דעת
להבדיל בין ארור המן לברוך מרדכי
דביר יצחק בן אאמו"ר כלב אורי יוסף

בעבורי אל תמנע יין. מרתף האר"י בצפת

זכור צנועה רעותה הפחיתה נענשה בשביעי ליון, אינה מגדת עמה,
לכבודה נעשה משתה יין, האכילה אויבה לחם והגמיעתו יין, על נפשה
ועמה בקשה פעת משתה יין. בצדקתה אל יחסר לנו יין.

זכור חכם לשונות על פי רצונו השקו יין, נכתב בספר בהצילו מלך משתית
רעלת יין, דרר על אויב דוורר בגת ענבי יין, קבע לדורות יום פור לבשום
בזכותו מלא פוסנו יין.

זכור קנאתך על הגויים דם עמה שפכו פניו, גם אותם תשקה כוס תרעלת
יין, שובה מאדום חמוץ בגדים פדורר בגת יין, אז יעלו על מזבחה פרים
ונספי יין. למענה אל יחסר לנו יין.

כי אתה הוא אלוקינו יוצר היין ובורא פרי הגפן

לראש ולא לרש לשמחה ולא לשממה לחיים, לחיים, לחיים!

ברוך... בורא פרי הגפן!

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס חודפסת בנחות
חובלת מאוד ברחבי הארץ. ניתן לקבל
את הגיליון ללא תמורה - בשליחת
דוא"ל לכתובת:
abyisrael@gmail.com

זכור דמה לעליון, עפרו צברת ממקום נסוף יין, פנית אשתו מצלעו פעת
ישן בשתוי יין, הפקדתו פגנה והזרתו מאכילת עץ יין, קראתו איפה פעת
נפל בפרי גפן יין. בעבורי מלא פוסנו יין.

זכור פנה תבה להציל שנים מפל לבל יכלו פניו, מפל טהורה שבע הכנים
וגם זמורת יין, לזבח מהם קרבנות לשמה ולנסך עליהם יין, נרדם באהל
לעת שתה מחלול פרים יין. בזכותו אל יחסר לנו יין.

זכור יחיד הנזרק בלפת אש אדמה פניו, פנצחתו אויביו קדמו פהו בלחם
ויין, מל בשר ערלתו וברר על כוס יין, פהגמל בנו הנולד למאת שנה עשה
משתה יין. בצדקתו מלא פוסנו יין.

זכור רץ פמנוסה מיראתך מלחטוא נשמר פניו מניו, פתר חלומות סלי
חורי ושריגי יין, ישב עם אהיו ביום ההוא לשותות יין, להניח דעת אביו
שלח לו יין. בזכותו אל יחסר לנו יין.

זכור ישראל צאנה המקדשים ומבדילים פניו, הקדמת שקלם להביא
קרבנות ונספי יין, הרבית להם נסיה פעת משתה יין, עומדים לפניה היום
מקמים מצוותיה בשתית יין. בעבורם מלא פוסנו יין.

מלווה הלכה

אקטואליה מזווית יהודית

מילים

המשמחים

<< מעשה היה ביהודי שנראה היה חרוץ ומדוכדך ביום הפורים.

תהו חבריו: הלא יום שמחה היום ומדוע נפלו פניך?!

השיב פשוטות: וכי כיצד ניתן לשמוח היום בכלל; הלא היום "יום-הדין" לשמחה...

להספיק את ה'כוללים'

<< נשאלת השאלה: מדוע קבעו לשלוח מנות אחד בלבד עם שני מנות, הלא שכנים ומכרים רבים לו לאדם וכי רבה אחווה ורעות?

השיבו: אין זה אלא בגלל שצריך להספיק את כל ה'כוללים' של פורים..

רמז במשלוח מנות

<< נמצא בכתבי-קודש: מדוע תקנו משלוח מנות? רמז יש בדבר: כשם שאותו העמוד למען תליית מרדכי שימש לתליית המן - כך אותו המשלוח-מנות ששלחת לשכן פלוני, מתגלגל והולך בין השכנים ושוב חוזר אליך -

תפילת היהודי

<< לסיום, מעניין לעניין באותו עניין: תפילת היהודי תמיד הייתה:

שהמקווה יהא חם כמו הקפה; והקפה גדול כמו המקווה..

וליהודים הייתה אורה ושמחה.

מרבית הסיפורים אותנטיים חללי ראשון!

הופיעו!

מחיר השקה:

35 ₪ בלבד!

מהדורה מוגבלת! לא ניתן להשיג בחנויות הספרים כלל אלא רק בנקודות המכירה

הפצה בלעדית: מכון "בלבבי": פלא' 0504116867 דוא"ל: A0504116867@gmail.com